

Michał Leski

Poczta Polska, Bank Pocztowy

Lech Skowron

Poczta Polska

Instytucje prywatne w służbie praw człowieka – ich współpraca i koordynacja obronności Polski

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa i jego obywateli jest realizowane w Polsce nie tylko przez podmioty publiczne, ale również spółki prawa handlowego. Z racji na charakter zadań im powierzanych instytucje te zazwyczaj pozostają w szeroko pojętym władztwie Skarbu Państwa. Wpływ na poziomie właścicielskim gwarantuje bowiem realizację zadań obronnych przez te podmioty w sposób zgodny z celami polityki obronnej państwa. Razem z instytucjami rządowymi i samorządowymi tworzą one system bezpieczeństwa państwa, który zapewnia państwu i jego obywatelom ochronę i odpowiednią reakcję w przypadku wystąpienia zdarzeń godzących w zbiorowe bezpieczeństwo¹.

Ciekawymi przykładami podmiotów prywatnych pełniących funkcje obronne są Poczta Polska SA i Gas Storage Poland sp. z o.o. Poczta Polska to jedna z najstarszych w Polsce instytucji, o historii sięgającej XVI wieku. Spółka Gas Storage Poland natomiast powstała już w wieku XXI. W związku z powyższym Poczta raczej skupia się na tradycyjnych formach współpracy w zakresie obronności, ważnych szczególnie w sytuacji konfliktu zbrojnego. Gas Storage Poland odpowiada natomiast na potrzeby ostatnich lat, które pokazały, jak istotne są niemilitarne oblicza konfliktów, w tym presja ekonomiczna i handlowa. Niezależnie od wskazanych odmienności trudno wyobrazić sobie obecnie system bezpieczeństwa państwa bez obu tych podmiotów. A ich znaczenie w tym

¹ Por. M. Kotomska, *System bezpieczeństwa wewnętrznego w Polsce*, w: *Instytucje bezpieczeństwa wobec wyzwań współczesności – prawne uwarunkowania a działalność praktyczna*, red. G. Wilk-Jakubowski, R. Harabin, Kielce–Tarnobrzeg 2018, s. 76.

aspekcie uzasadnia szerszą obecność instytucji prywatnych w realizacji funkcji obronnych państwa.

Współpraca Poczty Polskiej SA z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej

Poczta Polska – operator wyznaczony

Poczta Polska SA zajmuje w Polsce pozycję operatora wyznaczonego pocztowych usług powszechnych. Poprzez ten status odgrywa niezwykle ważną rolę w dziedzinie korespondencyjnych form wszechstronnej komunikacji osób fizycznych, różnorakich instytucji oraz firm z polskim i zagranicznym kapitałem. Poza usługą udostępnioną dla krajowego rynku w kolosalnym zbiorze adresatów odnotowuje też osoby fizyczne i najróżniejsze organizacje z całego świata. Ze względu na swój charakter jest także cywilizacyjnotwórczą organizacją państwową na terenie Polski, zwłaszcza w mniejszych społecznościach. Wielokrotnie placówki Poczty Polskiej SA są zgoła jedyną państwową instytucją w pewnym sensie nobilitującą daną miejscowość, kiedy podczas pobytu na Poczcie dochodzi do spotkań miejscowej, rozrzuconej w terenie ludności. Ta prozaiczna zaleta doceniana jest przez najstarsze pokolenie, zdystansowane do komórek i komputerów. Poczta Polska SA jest więc w praktyce również miejscem podtrzymywania międzyludzkich kontaktów, co jest przecież kulturowo pożądane w erze atomizacji i wystudzenia stosunków społecznych poprzez intensywny rozwój informatyczny. Poczucie wspólnoty ma niebagatelne znaczenie w kontekście zdolności obronnych państwa.

Wśród organizacji obsługiwanych przez Poczta Polska SA jest długi szereg państwowych (publicznych) jednostek oraz organów funkcjonujących na terenie Polski, w tym tych pośrednio i bezpośrednio związanych z obronnością państwa.

Szczególne znaczenie gospodarczo-obronne Poczty

Poprzez rzetelną działalność na przestrzeni długich lat Poczta Polska SA trwale zdobyła nienadszarpniętą reputację, a pochodnie – ze względu na swą rolę – nabyła ustawowy status przedsiębiorcy cywilnego sektora o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym w państwie.

W związku z powyższym Poczta Polska SA strukturalnie wspomaga na wielką skalę obronną działalność państwa. Zadaniem naznaczonym najwyższym znakiem ważności w tym zakresie jest doręczenie żołnierzom rezerwy dokumentów powołania w wypadku zarządzenia mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych RP z powodu wybuchu wojny. W tej sytuacji na mocy stosownych przepisów obowiązek doręczenia tych dokumentów nabywa preferencyjnej powinności wykonania. Nie mniej ważne są zadania Poczty w zakresie doręczania

wezwań do świadczeń rzeczowych i osobistych właścicieli, istotnych ze względu na kwestię obronności, posiadanie pojazdów czy maszyn.

To wybitnie propaństwowe (obronne) zadanie z natury rzeczy może być sprawnie zrealizowane jedynie przez dobrze zorganizowanego operatora pocztowego, zdolnego do tak zwanej militaryzacji swoich działań, dysponującego odpowiedzialnymi i operatywnymi doręczycielami. Obok tych przydatnych cech wykazywać oni powinni – dla skuteczności powierzonego zadania – dobrą znajomość zróżnicowanych środowisk społecznych objętych akcją doręczania. Właśnie tego rodzaju oczekiwania spełniają doręczyciele Poczty Polskiej SA. Obok tego Poczta Polska SA dysponuje doświadczoną i wykwalifikowaną kadrą kierowniczą, zdolną w każdej chwili sprawnie zarządzać tymi skomplikowanymi operacjami na potrzeby Sił Zbrojnych RP.

Kolejnym, równie ważnym ustawowym zadaniem Poczty Polskiej SA z zakresu obronności jest organizacja Podsystemu Poczty Polowej Poczty Polskiej SA. Utworzono ten podsystem do bezpośredniego współdziałania z Wojskową Poczta Polową zorganizowaną w Siłach Zbrojnych RP. Poczta polowa mieć będzie istotne znaczenie podczas realnej konfrontacji zbrojnej, jest bowiem rodzajem łączności stosowanym do zapewnienia dowodzenia wojskami i porozumiewania się składu osobowego Sił Zbrojnych RP między sobą oraz z ludnością cywilną kraju. W Podsystemie Poczty Polowej – będącym precyzyjnie wyodrębnioną suborganizacją – zaangażowani są pocztowcy z najlepszymi umiejętnościami w dziedzinie pocztowej logistyki, zapewniający płynne i stabilne funkcjonowanie tak ważnego segmentu PP SA.

Podsystem Poczty Polowej uruchamiany jest na żądanie szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w sytuacji stanu wojennego lub stanu wyjątkowego; przeznaczony jest do obsługi Polskich Sił Zbrojnych prowadzących działania militarne na obszarze konfrontacji z wrogiem. Ma prostą, dwuszczeblową strukturę (rozdzielenie Poczty Polowej i punktów wymiany Poczty Polowej), dogodną w kierowaniu i operatywną w funkcjonowaniu. Podsystem Poczty Polowej rozłożony jest w całej strukturze Poczty Polskiej SA, obejmuje więc swą siecią całe terytorium państwa, toteż może obsługiwać Siły Zbrojne zlokalizowane dosłownie na każdym skrawku polskiej ziemi. Zwracamy uwagę na organizacyjną cechę nie do przecenienia z perspektywy potrzeb Sił Zbrojnych działających w warunkach wojny. W sytuacji destrukcji wojskowych urządzeń radiowej komunikacji Podsystem Poczty Polowej w PP SA może być jedyną drogą skutecznego przesyłu wojskowych przesyłek. Ta tradycyjna forma korespondencji pomiędzy wojskowymi a ich rodzinami może walczącym dostarczać otuchy, uzasadniać sens wytrwania i podsycać ducha walki niezbędnego w obronie narodowej wspólnoty.

Obok tego mamy jeszcze jedną precyzyjnie wyodrębnioną mikrostrukturę, tak zwany System Stałego Dyżuru Poczty Polskiej SA. Wchodzi on w skład

systemu stałego dyżuru ministra infrastruktury. System Stałego Dyżuru Poczty Polskiej SA w całości uplasowany jest wyłącznie w Biurze Kontroli i Zarządzania Bezpieczeństwem. Jest przeznaczony do przekazywania decyzji organów państwowych, uprawnionych do realizacji zadań ujętych w Planie Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej. Zastosowany on będzie do uruchomienia procedur związanych z podwyższeniem gotowości obronnej państwa, w warunkach wystąpienia zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Ma żywotne znaczenie dla państwa, resortu i wielotysięcznej załogi Poczty Polskiej SA.

Na specjalnej pozycji w PP SA plasuje się Biuro Kontroli i Zarządzania Bezpieczeństwem. Bezpośrednio odpowiada ono przed Zarządem PP SA za kształt zadań obronnych realizowanych w spółce. Biuro koordynuje organizację zadań obronnych w pocztowych pionach, doradza i udziela profesjonalnego instruktażu. Również nadzoruje ich wykonanie oraz opracowuje szereg obszernych planistycznych dokumentów regulujących wykonywanie tych zadań. Kolejnym ważnym zobowiązaniem Biura jest organizowanie szkoleń obronnych dla pracowników PP SA zajmujących stanowiska o obronnej kategorii. Szkoleniami w skali jednego roku obejmuje się setki pocztowców odpowiedzialnych za doręczanie dokumentów powołania w sytuacji powszechnej mobilizacji oraz przeznaczonych do Podsystemu Poczty Polowej Poczty Polskiej SA.

Obronny status PP SA w konsekwencji zaowocował trwałymi kontaktami roboczymi z administracją wojskową Rzeczypospolitej Polskiej. Ścisłe więzy współpracy i współdziałania utrzymywane są ze Sztabem Generalnym Wojska Polskiego, z Wojewódzkimi Sztabami Wojskowymi oraz z Wojskowymi Komendantami Uzupełnień. W corocznych szkoleniach obronnych organizowanych przez BKZB w Poczcie Polskiej zawsze uczestniczą w charakterze ważnych gości przedstawiciele dowództw wyżej wymienionej administracji wojskowej. Reprezentanci Sił Zbrojnych wspólnie ze szkoleniowcami Biura Kontroli i Zarządzania Bezpieczeństwem przeprowadzają prezentacje z dziedziny obronności wywołujące żywe zainteresowanie i rozszerzające horyzonty uczestników tych pocztowych szkoleń.

Należy podkreślić, że szkolenia mają nie tylko wymiar teoretyczny, ale także praktyczny. Poza corocznymi ćwiczeniami, treningami i testami w zakresie doręczania dokumentów powołania co dwa lata pocztowcy wraz z Siłami Zbrojnymi RP i Policją biorą udział w dużych ćwiczeniach taktyczno-specjalnych. W ich trakcie doskonała jest współpraca przy rozwinięciu i zgraniu elementów systemu poczty polowej.

Poza tym BKZB utrzymuje niemal codzienne kontakty służbowe ze swym odpowiednikiem w Ministerstwie Infrastruktury, czyli z Biurem Zarządzania Kryzysowego.

Poczta Polska cenionym partnerem Sił Zbrojnych RP

Poczta Polska SA jest renomowaną spółką Skarbu Państwa. Mocną pozycję osiągnęła na długiej drodze rzetelnej działalności, czerpiąc ze swej kilkusetletniej tradycji, konkurując w tym czasie z silnymi rywalami, ale także otwierając się na współczesne – coraz liczniejsze – wymagające długofalowej odporności wyzwania. Do sukcesu okupionego wysiłkami ze względu na działanie w trudnych warunkach przyczyniła się dojrzała, wykwalifikowana i wytrwała załoga, zarządzana przez kompetentnych i odpowiedzialnych decydentów wyższych szczebli oraz oddane wspólnej sprawie kierownictwo.

Dzięki zatrudnianiu kompetentnych i doświadczonych zespołów specjalistów Poczta Polska SA za realizację zadań na rzecz obronności państwa otrzymuje wysokie noty organów nadzoru. Ze strony administracji wojskowej cieszy się opinią spółki o wysoce zadowalającej zdolności współdziałania, gwarantującej spełnienie stawianych przed nią oczekiwań Sił Zbrojnych.

Wykaz aktów prawnych w zakresie realizacji zadań na rzecz obronności państwa (stan na 27.03.2019 roku)

Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej z 2014 roku.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
2022.

Doktryna cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej z 2015 roku.

Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1459 z późn. zm.

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców, Dz.U. poz. 1320 z późn. zm.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1928.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1932.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1401 z późn. zm.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 412 z późn. zm.

Ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2188 z późn. zm.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych, t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 452 z późn. zm.

- Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Administracji, Obrony Narodowej oraz Infrastruktury z dnia 5 lipca 2002 r. w sprawie trybu doręczania kart powołania i rozplakatowania obwieszczeń o stawieniu się osób do czynnej służby wojskowej, t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 3.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa oraz ich szczególnej ochrony, Dz.U. poz. 1090 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli wykonywania zadań obronnych, Dz.U. poz. 151 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie ogólnych zasad wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony, Dz.U. poz. 152.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, Dz.U. poz. 978 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, Dz.U. poz. 1599 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004 r. w sprawie przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa, Dz.U. poz. 1855 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie reklamowania od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, Dz.U. poz. 2136 z późn. zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa, Dz.U. poz. 2218.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie militaryzacji jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa, Dz.U. poz. 1612.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie planów ochrony infrastruktury krytycznej, Dz.U. poz. 542.
- Rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie planu współdziałania operatora wyznaczonego z wojskową pocztą polową, Dz.U. poz. 1406.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie planów działań operatora pocztowego w sytuacji szczególnego zagrożenia, Dz.U. poz. 624.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 października 2015 r. w sprawie szkolenia obronnego, Dz.U. poz. 1829.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie wykazu przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym, Dz.U. poz. 1871 z późn. zm.
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie zakresu przedsięwzięć wykonywanych w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych CRP, Dz.U. poz. 1101.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wykonywania przez operatorów pocztowych zadań na rzecz obronności, bezpieczeństwa państwa i bezpieczeństwa i porządku publicznego, Dz.U. poz. 1452.
- Program pozamilitarnych przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2017–2026.
- Decyzja Ministra Infrastruktury Nr MO4-23-1-5/11 z dnia 17 stycznia 2011 r.
- Program szkolenia obronnego w działach administracji rządowej: łączność oraz transport na lata 2019–2024.
- Plan szkolenia obronnego w dziale administracji rządowej łączność na 2019 rok.
- Umowa Nr BB.2.2611.2.18.2016 z dnia 24 sierpnia 2016 r. o realizację zadań na rzecz obronności państwa zawarta pomiędzy Ministerstwem Infrastruktury i Budownictwa a Poczta Polska SA.
- Plan funkcjonowania Poczty Polskiej SA w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Plan współdziałania operatora wyznaczonego z wojskową pocztą polową.
- Plany działań Poczty Polskiej SA w sytuacji szczególnego zagrożenia.
- Porozumienia w sprawie organizacji systemu doręczania dokumentów powołania przez Poczta Polską SA w trybie szczególnym, zawarte z szefami wojewódzkich sztabów wojskowych.
- Porozumienia w sprawie zasad doręczania dokumentów powołania przez Poczta Polską SA w trybie szczególnym, zawarte z wojskowymi komendantami uzupełnień.
- Uchwała Nr 3/2018 Zarządu Poczty Polskiej SA z dnia 9 stycznia 2018 roku w sprawie podstawowych zasad w zakresie realizacji przez Poczta Polską SA zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz w zakresie zarządzania kryzysowego (w 2019 roku uchylona i wprowadzona nowa uchwała).
- Program szkolenia obronnego Poczty Polskiej SA na lata 2019–2021.
- Plan szkolenia obronnego Poczty Polskiej SA na 2019 rok.